

Мінченко Сергій Іванович, старший науковий співробітник, професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук

ДОСЛІДЖЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Регіональний підхід до дослідження проблем протидії злочинності є закономірним, оскільки злочинність виникає саме під впливом явищ і процесів, які в кожному регіоні мають конкретні особливості, а їх аналізування буде сприяти розробленню ефективних заходів профілактики.

Організація протидії корупції потребує виявлення низки кримінологічних особливостей регіонів, різних соціальних груп і сфер їхньої життєдіяльності. Спільність території проживання діалектично пов'язана з багатьма аспектами спільної діяльності людей, процесом розв'язання ними різного роду проблем, а також з особливостями реагування на злочинні прояви з боку правоохоронних органів.

Активний процес децентралізації в багатьох сферах суспільного життя передусім висуває завдання щодо якісного оновлення суспільства, здійснення реформ в економіці, політиці, правоохоронній діяльності тощо.

Не заперечуючи вагомого впливу найвищих ешелонів влади (зокрема гаранта Конституції) на стан справ у сфері протидії корупції, проблему варто розглянути з позицій виконавців і реалізаторів заходів протидії корупції на регіональному рівні. На сьогодні майже усталеним у деяких морально викривлених індивідуумів став підхід до формування заробітної плати, що, на їхню думку, складається з офіційної, наприклад, в галузі медицини, і неофіційної, тобто тієї суми, яку можуть отримати пацієнти. Окрім цього, неофіційна вартість прийому лікаря має всім відому мінімальну «таксу» і без такої додаткової оплати майже неможливо отримати медичні послуги.

Transparency International – це некомерційна міжнародна громадська організація з протидії корупції. У її рейтингу за

2015 рік було подано інформацію про сприйняття корупції в 167 країнах за шкалою від 100 (не має корупції) до 0 (сильна корупція). Так, 2015 року Україна отримала 27 балів та посіла 130 місце серед 168 країн, пропустивши вперед такі країни, як Киргизстан (123), Гватемала (123), Росія (119), Мозамбік (112), Молдавія (103), Нігерія (99). Найнижчий рівень корупції було зафіксовано в Данії (1), Фінляндії (2), Швеції (3), Новій Зеландії (4), Голландії (5), а найвищий – в Сомалі (167), Північній Кореї (167) і Афганістані (166). В 2014 році наша країна отримала 26 балів та посіла 142 позицію серед 175 країн.

Окремого аналізу потребує стан корупції в місті Києві. Зазвичай корупційні складові мегаполісів незрівнянно більші порівняно з регіональними, а також стосуються майже всіх сфер життєдіяльності країни.

Важливим постає питання корупції в підрозділах поліції та її розподіл за регіонами України. На жаль, офіційний сайт МВС України не містить повної інформації про хабарництво в органах поліції, що лише призводить до зневіри громадян в їх чесності. Однак Інтернет-ресурси на базі здійсненого аналізу повідомлень у мас-медіа та статистики Генеральної прокуратури України наводять статистичні відомості за I півріччя 2017 року [1]. Лідерами за кількістю затриманих поліцейських-хабарників є: Дніпропетровська область (11 осіб); Львівська область (10); Донецька область (9); Харківська область (8); м. Київ (8 осіб). Водночас, якщо проаналізувати рівень злочинності в регіонах України, то у розрахунку на 10 тис. жителів найвищий рівень злочинності зафіксовано саме в вищезгаданих регіонах. Можна дійти висновку, що там, де вищий рівень корумпованості правоохоронних органів, там і вчиняють більше злочинів.

На різний рівень корупції в регіонах України впливають такі чинники:

1) рівень добробуту населення (заробітна плата, можливість додаткового заробітку, допомога близьких, які працюють за кордоном);

2) економічний розвиток регіону (інвестиційна привабливість, наявність сезонних видів заробітку тощо);

3) вплив зовнішніх чинників і формування на їх засадах певних традицій у регіонах (особливо тих, що межують з іншими країнами);

4) рівень свідомості та громадської активності щодо неприпустимості хабарництва;

5) ефективність проведення пропагандистської діяльності серед населення з питань корупційних проявів;

6) організація діяльності державних регіональних органів із мінімальними ризиками щодо провокації корупційних дій;

7) діяльність правоохоронної системи, яка є результативною лише в так званому замкненому колі (після закінчення слідства затриманий корупціонер отримує покарання, про що обов'язково інформують населення);

8) урбанізаційні процеси;

9) нестабільність політичної та економічної ситуації в країні загалом;

10) проблемні питання тимчасово окупованих територій;

11) моральне виправдання корупції;

12) слабкий рівень контролю за діяльністю чиновників;

13) тотальне приховування інформації про діяльність державних органів.

З огляду на це, головними заходами запобігання корупції в регіонах мають бути такі:

– скорочення значної кількості держслужбовців та одночасне підняття заробітної плати тим, хто залишився;

– зменшення кількості дозвільних документів і спрощення процедури їх отримання;

– проведення цілісної політики щодо виявлення та запобігання конфлікту інтересів службовців;

– продовження роботи у сфері е-декларування, спрямованого на виявлення незаконно набутого майна й отриманих доходів службовців, що передбачатиме реальне притягнення за такі дії до відповідальності;

– забезпечення захисту викривачам;

– оприлюднення та доступ до інформації про використання коштів, якими розпоряджаються державні установи;

– оприлюднення інформації про платежі до державного та місцевих бюджетів, які сплачують суб'єкти господарювання за видобуток чи використання природних ресурсів;

– формування в населення моральної нетерпимості до будь-яких виявів корупції;

– засудження виявів корупції в ЗМІ, а не лише інформування населення про них тощо.

Список використаних джерел

1. Хабарі у поліції. Хто, за що і скільки брав. Інфографіка [Електронний ресурс] / Антidot: Інтернет-альманах. – Режим доступу: <https://youtu.be/XtIF6GQhLoA>. – Назва з екрана.

Мовчан Анатолій Васильович, професор кафедри оперативно-розшукової діяльності Львівського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, старший науковий співробітник

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Корупція є складним суспільним явищем, спричиненим внутрішніми політичними, економічними, культурними й адміністративними чинниками.

Зокрема, М. І. Мельник трактує корупцію як різновид соціальної корозії, що роз'їдає та руйнує органи державної влади, державу й суспільство загалом. Вона ґрунтується на таких вікових традиціях взаємодії в суспільстві, як «послуга за послугу», do ut des («даю, щоб ти дав») [1, с. 34].

Інакше визначає корупцію Є. В. Невмержицький, на думку якого корупція – це, насамперед, соціально-політичне явище, головною особливістю якого є використання посадовими особами законодавчої, виконавчої та судової влади, а також громадських об'єднань, установ й організацій господарського управління всіх форм власності свого службового становища для одержання матеріальних цінностей, послуг чи пільг для себе або третіх осіб [2, с. 44].

Наявні форми корупції та ймовірні ризики виникнення нових її форм спричинені широким колом об'єктивних і суб'єктивних причин, які вникають унаслідок кардинальних політичних та соціально-економічних перетворень у суспільстві й державі. З-поміж визначальних причин поширеності корупції в Україні можна виокремити такі:

1) психологічні втрати перехідного періоду. Занепад усталеної системи моральних та інших духовних цінностей спричинив втрату значною частиною населення моральних